



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

### **Homiliae Catholicae De Sacris Arcanis Deiparæ Mariæ Et Iosephi**

Cum quadruplici Indice

**Cartagena, Juan de**

**Coloniae Agrippinae, 1613**

Homilia Duodecima. Expositionibus variis, partim ex priscorum Patrum doctrina, partim à nobis excogitatis enucleamus Angelica illa verba: Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51414](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51414)

quod negotium occurrit petendum, non confectum res executioni mandanda, sed prius maturo consilio perpendenda, & rumianda, postea velociter exsequenda est: quod & Antiqui significare voluerunt. Testudinem cum alas depingentes, per testudinem quidem in progrediendo quandam morositatem, & tarditatem in negotiis perpendendis; per alas vero velocitatem postea in illis exsequendis (ni fallor) significare intendebant. Quod si ad dignitates, & honores sermonem conuertamus, Virgo ipsa aperte nos docuit, quanta discussione opus sit in earum acceptatione, cum sub illis lateant grauissima onera, angelicis quoque humeris formidanda; honorem enim, onus esse, apertissime significauerunt verba Centurionis, dum dixit: *Nam, & ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites; ecce, non in potestate, sed sub potestate se esse affirmat, ad significandum, quod sua illa potestas nihil aliud erat, quam graue quoddam onus magnam ei molestiam inferens. Sed quid dico, potestatem, & honorem esse onus, veri est acerba Crux, ut Ilias de Christi loquens regio honore dixit: & factus est principatus super humerum eius: quae verba exponens Glosa intellicatur, pro principatu, Cruxem interpreta- tur: ecce, quod propheta vocat, Principatus Glosa Cruxem appellat, quasi haec synonima sint Tandem ex verbis Deiparae, aliud valde utile documentum erue- re possumus: nimirum, vt in rebus arduis non innitatur prudentia nostra, sed sapientum consilia queramus: sapientissima erat Virgo, & tamen in arduo illo negotio de virginitate cum maternitate coniungenda, non erubuit ab Angelo consilium quaerere, sciscitans ab eodem, quo id facien- dum erat: quomodo fecerit illud, quoniam virum non cognosco? Certe Salomon dixit: *fili, sine consilio nihil facias*; quia (vt idem tradit) *ibi salus, vbi multa consilia*. Aduertit tamen a tibi sapiens; *Multi pacifici sunt tibi, & Consiliarius si tibi vnus de mille*; praua caum electio*

Achitophelis in consiliarium, decepit, & perdidit Absalonem; vnde audeo dicere; non essent tot Absalones; improbi, nisi tot essent Achitopheles, perfidi consiliarij. Imitemur ergo B. Virginem, quae non quempiam in consiliarium sibi adhibuit, sed sanctitate conspicuum, & sapientia praeditum, Archangelum Dei; cui sit honor, & gloria in saecula saeculorum. Amen.

## HOMILIA XII.

Expositionibus variis, partim ex prisco- rum Patrum doctrina, partim à nobis excogitatis enucleamus Ange- lica illa verba: *Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi.*

Luc. 16



**B**EATVS Petrus Dam-  
mianus difficultatem  
propositi argumenti  
probe agnoscens, ait:  
Cum beatissima Genitri D. Pet. Dam-  
cis Dei laudes scribere serm. 2. de  
volumus; quia noua, & Natiu. Virg.  
inaudita sunt, quae tractanda suscepimus, nulla  
inuenimus verba, quibus ad haec digne expri-  
menda sufficere valeamus. Tollit enim facul-  
tatem sermonis, materia singularis: quae enim  
lingua explicare sufficit, vel quae ratio huma-  
na non obstupescat, cum cogitare coeperit, quia  
creator oritur ex creatura, factor fit ex factura;  
quod in virginea puella vniuersa conipitur, qui  
vassissima totius mundi amplius d. ne non te-  
netur. Intra materna viscera paruitur,  
qui cum coeterno Patre, verum omnium iura guber-  
nat, immensus O beata verba quae dum tenue  
lac puerilibus labijs insunt, angelorum ci-  
bum, & hominum pascunt; exiguum exprimit  
liquorem, & mundi restituit creatorem. Quae  
suae virtutis imperio maris procellas mitigat,  
qui fluminibus indeficientem aquarum impetum  
subministrat, qui aridam terram innumeris  
vbiq; fontibus irrigat, raras de virgineo pe-  
M. m. 3. flore

*Hæc gutta lactis expectat; Manat liquor ex  
 veribus virginis, & in carnem vertitur Sal-  
 vatoris. hæc ille, quibus grandia adeo cõ-  
 memorat, vt illa miretur natura, vereca-  
 tur homo, stupeat Angelus, tremat cœlũ,  
 pauca terra, exhorrescat infernus. sed  
 nunquid propterea sensim taciturnus  
 obdormiam, vt vbi omnem oporteret  
 creaturam loqui, ibi inutili silentio mu-  
 tus inueniartablit: Non tacebo, & non quies-  
 cam, donec ex thalamo virgineo egredia-  
 tur vt splendor, qui splendor est Patris,  
 & figura substantiæ eius; ac sermo de stu-  
 penda eius conceptione à me conceptus,  
 si non vt lampas, saltem, vt scintilla ac-  
 cendatur. Virgilius Poetarũ Princeps agẽs  
 de aduentu Aeneadis e in Italiam, com-  
 memorat, quod dum Rex Latinus vnica  
 haberet filiam, regni heredem, appropin-  
 quante iam tẽpore, quo illa nubẽda erat,  
 vidit apũ examẽ ex regione vltimarina  
 veniens, quod in lauri arbore insedit, in  
 qua dulces mellis fauos elaborarunt. Rex  
 tanti portenti admirabũdus, Deos consu-  
 luit, vt illud sibi aperirent: dum autem ad  
 id impetrandũ sacrificia offerretur, visa  
 est virgo Lauinia, quasi igne accensa, ar-  
 dentes flammis spirare? oraculum ergo  
 respondit, vltimarinum illud Apũ exa-  
 mẽ significare, nullũ esse dignũ ex illo re-  
 gno sponsum, vt ex eo, & Lauinia proles  
 aliqua gigneretur, atq; adeo ex alio valde  
 longinquo loco vẽturũ, qui Lauiniã fec-  
 endaret; eiusq; prole, Latinorũ genus sũ-  
 mũ honoris incrementũ susciperet. hæc  
 prophana in sacra commutans, Lauinia  
 eius filia, Mariam dilectam æterni Patris  
 filiã egregie adumbrat, quæ, cũ iosepho  
 non fuisset data in coniugem, vt tempo-  
 ralem Christi generationem coëfficeret,  
 adhuc sponso egebat, qui ad id præstan-  
 dũ cũ ea cooperaretur. certẽ terrenus nõ  
 sufficebat, & ideo Virgini diuini amoris  
 flammis exultat, cœlesti oraculũ consu-  
 lent: *Quomodo fiet istud, quoniam virum non  
 cognoscat: Angelus respondit: diuinũ spon-  
 sũ, qui amor est Patris, & Filij, in ea coe-  
 lites venturũ: Spiritus sanctus superuenies in**

*te, & virtus altissimi obũbrabit tibi. Sed ad-  
 uerte quæ id, quod propositi argumentũ  
 miram arduitatẽ valde ostendat, quod in-  
 terroganti Virgini modum conceptionis  
 Christi, *Quomodo fiet istud:* Angelus nõ vi-  
 detur satis fecisse, dum opus illud virtute  
 Spiritus sancti faciendũ, non verò modũ,  
 quo id præstari deberet, propalauit. Sanẽ,  
 si cuiusdam interroganti: quomodo Mar-  
 garita in cõchilio producaur, alius respo-  
 deret, ex tore cœli, & virtute caloris sola-  
 ris gigni, opus ipsũ naturæ, nõ verò mo-  
 dũ, quo fit, aperiret; ita certẽ accidit An-  
 gelo, qui interrogatus à Virgine de modo  
 cõceptionis Christi: *Quomodo fiet istud:* adeo  
 ineffabile, & intellectui creato incogni-  
 tũ iudicauit, vt opus patrandum in ea, nõ  
 modum ei reuelans, ad Spiritũ sanctũ di-  
 uinorũ arcanorũ referatorẽ, vt illũ ei ex-  
 plicaret. B. Virgini remitteret: *Spiritus san-  
 ctus superueniet in te, & virtus altissimi ob-  
 umbrabit tibi:* quod sanẽ disertis verbis do-  
 cuisse mihi videtur. D. Bern super missũ. D. Bernad  
 dũ dixit: *Obũbrabit tibi; hæc est, sicut obũbra-* bom. 4.  
*do teget modum, quo de Spiritu sancto concipies,*  
*& occultabit, quatenus sibi tantum notus*  
*habeatur, & tibi: & ibidem subiungit: Sola*  
*per se Trinitas, in sola, & cũ sola Virgine vo-*  
*luit operari: & ei datum est nosse, cui solũ datũ*  
*est experiri: licet enim Deus olim totum* Exad. 28  
*montẽ sinai obumbrã e nube cooperuit,*  
*ita, vt secreta, quæ ibi reuelabat, soli ipsi,*  
*& Moyũ innotescerent, ita nunc modum*  
*virgini conceptus, diuini spiritus obum-*  
*bratione adeo cõtexit, vt soli Deo, & Vir-*  
*gini maneret perspectus. vnde Chrysost.* D. Chrysol  
*explicans verba illa: Quomodo fiet istud:* Luc. 1.  
*Scio, quod verbum caro factum est, sed quomo-*  
*do factum est, nescio: ne mireris, quod ego ne-*  
*scio, omnis creatura id ignorat. & D. Ansel-*  
*mus: Spiritus sanctus, & virtus altissimi de* D. Anselm  
*Virgine muliere virum mirabiliter propaga-* de concep-  
*uit; sed adeo mirabilis, quod à nobis incogna-* Virg.  
*scibilis vnde & D. Ambrosius dicit, quod* D. Ambrosi  
*nec hanc fuit reuelatus modus, quo Vir-* in e. 1. Lau.  
*go erat conceptura, licet alioquin dice-* Isai 7.  
*ret: Ecce Virgo concipiet. Nihilò secius ra-*  
*ma SS. Patres proposita verba interpre-*  
*tauerunt,**

Isai. 62.

Hob. 1.

Isai. 62.

Virg. 7. Aen.

Luc. 1.

Ibid.

Luc. 1.  
Virg. 7.  
Ibid.

Ibid.

D. Bernad

D. Bernad

Exad. 28

Ibid.

D. Chrysol

Luc. 1.

D. Anselm

D. Ambrosi

Isai 7.

entes, hunc modum religiosè conati sunt elucidare. nam D. Gregorius exponit idem esse: Virtus Altissimi obumbrabit tibi, ac si dixisset: splendor ille Patris, ac lux in creata corpus ex te assumet, & quemadmodum lux corpori opaco coniuncta obumbrat, sic aeterna illa lux corpori coniuncta te obumbrabit, mirumque refrigeriū vmbra sua tibi praestabit: verba eius sunt: Vmbra à lumine formatur, & corpore, Dominus autè per divinitatē lumen est, qui mediante anima in vtero Virginit erat corporadū ei, quae incorporeum concepit, ad corpus dicitur: Virtus Altissimi obumbrabit tibi, corpus in te humanitatis accipiet incorporeum lumen divinitatis.

D. Thomas hāc approbat expositionem, & addit: in illis verbis non solum spiritum sanctum, sed omnes tres sanctissimi Trinitatis personas nominari; nomine enim Spiritus sancti tertia persona signatur, per virtutem autem aeterni Patris Filius, per quem facta sunt omnia, intelligitur, verbum autem Altissimi Patrem significat, cuius filius dicitur esse virtus.

Secundo loco exponit D. Bernardus, asserens, Spiritum sanctum vmbra fecisse Virgini, ut sustinere potuisset ardentem aeterni Patris radium, in vterum eius missum; maxime, quod cum Deus ignis consumens sit, & omnis caro seenum, opus erat vmbra, ne excessivus ille calor foenum exureret. verba eius sunt haec: Quis possit intellectu capere, qualiter splendor ille inaccessibilis virginem se visceribus infuderit, & ut Virgo inaccessibilem ad se accedere ferre potuisset: de portuicula eiusdem corporis, cui se animate contempserunt, reliqua massa vmbra culum fecerit? Eandem expositionem tradidit Venerab.

Beda, dum inquit: Sol id est divinitas Christi, tegmine se humanae naturae, quasi vmbra culo quadam obtexit, quo mediante Virginit eius visceres ferre sufficerent, sicque virtus Altissimi obumbravit ei, dum divina Christi potentia eam praesentia iter implevit, & ut eam possit ab ea, substantia se nostrae mortalitatis conubian. Tertia expositio est D. Athanasii, qui censet, per illa ver-

ba significatum fuisse Virginit, quod sicut corporis figura solet per vmbraam eius, tamquam per effectum cognosci, ita B. Virgo per effectus mirabiles in ea à Spiritu sancto producendos cognoscitur erat Incarnationis arcanum, & modum illius: sic enim ait: Obumbrantem virtutem Altissimi, & quasi vmbra, & lineamentum facientem, ut videret, quatenus fieri poterat, Deum in se habitantem habere.

Quarta expositio est D. Augustini variis in locis, praesertim in Psal 67 & epist. 57. ad Dardanum, qui aliam viam ingressus, ait: Vmbra quippe ista defensa. Psalm. 67. & culum intelligitur ab aëre concupiscentia. epist. 57. ad rum carnis; unde illa Virgo, Christum non Dardanum, carnaliter concupiscendo, sed spiritaliter & credendo concepit. Similia dicit Hugo lib. 30. hom. de Sancto Victore: Spiritus sanctus Virgini superuenit, ut per eius operationem caro Christi de carne Virginit formaretur; & virtus Altissimi obumbrabit tibi, ne substantiam carnis ministrans, carnali concupiscentia vteretur. est etiam haec expositio Bedae, & D. Ambrosii.

Quinta expositio est D. Chrysostomi in hunc modum loquentis: Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco? sane propter hoc erit, quoniam virum non cognosco. Nam si cognosceres virum, non fuisset habita digna, ut huic ministerio servires. Itaque quoniam non dubites, (scilicet de modo) eam ob rem crede, non quia malum nuptiae, sed quia melior virginitas. Spiritus sanctus venit super te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi, sic poteris parere. totum operatione spiritus erit. Ne igitur spectes ad terram, & oculis operatio venit, spiritum gratiae est, quod sit, ne quaeras naturae modum, ne iuxta nuptiarum leges intelligas.

Sexta expositio est Card. Toleti, veritati valde consentanea, pro qua supponendum est, quod obumbrare in sacra Scriptura frequenter significat idem, quod defendere aut protegere, iuxta illud Psalmi: Obumbrasti super caput meum in die belli, & illud: Scapulis suis obumbrabit tibi. & Ecclesiast. 7. vbi vulgata nostra legit: Sicut ovis in grege suo, sic protegitur pecunia in stabulo suo. Hebraicum

D. August. in variis locis. 57. ad Dardanum, qui aliam viam ingressus, ait: Vmbra quippe ista defensa. Psalm. 67. & culum intelligitur ab aëre concupiscentia. epist. 57. ad rum carnis; unde illa Virgo, Christum non Dardanum, carnaliter concupiscendo, sed spiritaliter & credendo concepit. Similia dicit Hugo lib. 30. hom. de Sancto Victore: Spiritus sanctus Virgini superuenit, ut per eius operationem caro Christi de carne Virginit formaretur; & virtus Altissimi obumbrabit tibi, ne substantiam carnis ministrans, carnali concupiscentia vteretur. est etiam haec expositio Bedae, & D. Ambrosii.

Beda super Luc. Ambros. lib. de iis, qui myster. indagantur. D. Chrysost.

Card. Tolet. Psal. 126. Psal. 9. Eccles. 7.

Lat. 1. Gregor. 11. moral. c. 12. v. lib. 33. c. 3. D. Tho. 3. p. 2. q. 1. ad 4. D. Bern. 2. super ier. 1. D. Ath. 1. de div. 1. tom. 3.

Isa. 49.

Hebraeum originale habet: *In umbra sapientia: cui consonat illud Isaia: In umbra sapientie, & in umbra argenti protexit me. hoc supposito, ait, sensum verborum illorum esse: Concipies Virgo, non ex viro, sed ex Spiritu sancto, cuius virtus, & potentia obumbrabit tibi, hoc est, defendet te, & virginitatem tuam, quam tanto opere diligis proteget, vt sine vlla illius iniuria, immo cum suo decore concipias. censet ergo Card. Toletus, totum illum sermonem esse de Spiritu sancto, posterio-remque particulam, nihil aliud, quam prioris expositionem continere; ac si clarius diceret Angelus: Spiritus sanctus superueniet in te, suaque omnipotenti virtute proteget, & confortabit, vimque tribuet, vt sine virginitatis tuae detrimento possis concipere; quem etiam sensum amplectitur Euthym. in Comment. huius loci. Septima expositio est Cornelij Lan- senij, docentis, quod in admiranda hac Christi conceptione, Deus Pater locum obtinuit generantis, Spiritus sanctus ve- ro vicem gessit virtutis effectiuae in semi- ne residentis, supplendo eius efficietiam; virtus autem Altissimi, id est, Patris po- tentia Mariam obumbravit, illam velut maritus amplexans: hac expositio, licet quibusdam videatur, castas obradere au- res, est tamen Patribus satis consentanea; nam Chrysostomus ait: *Vnigenito Dei in Virginem ingressuro, praecessit Spiritus sanctus, vt in sanctificationem nascatur Christus secundum corpus, diuinitate ingrediente pro se- mine.* & Damascenus lib. 3. orthod. fidei ca. 2. inquit: *Obumbravit super ipsam Dei sapientia, & virtus, velut diuinum semen. Ac tandem ab ea expositione non longe re- cedit Angelicus Doctor, dum versans eun- dem locum 3. p. q. 32. inquit: Sicut virtus animae quae est in semine, per spiritum, qui in semine includitur, formatur corpus in generatio- ne aliorum hominum, ita virtus Dei, secun- dum 1. ad Corinth. 1. quae est ipse filius, per Spiritum sanctum corpus formauit, quod as- sumpsit.**

His antiquis Sanctorum Patrum, gra-

uissimorumque Doctoꝝ expositionibus, nostrum erit recentes, quas excogitauimus, adnectere; sit ergo Octaua expositio, quod *obumbrare* propriissime dicitur de viro vxorato, tum, quia, vt Cornelius Lan- sen. adnotauit in Comment. huius loci; vir amplexans vxorem, obumbrat illam; tum etiam, quia vir sponsam velo coope- rit, vnde nupta dicitur à nubendo, quia velamine à marito tegitur, vt in solemnitatibus nuptiarum Ecclesia Romana fa- cere consueuit; tum tandem, quia pallio cooperire foeminam, erat olim signu futu- rae sponstationis, vt constat ex illo: *Ex- tende pallium super famulam tuam, quia propinquus es; quod perinde erat, ac si diceret: Iure propinquitatis à te postulo, vt me in sponsam accipias; vnde Paraphrastes Chaldaeus vertit: me vxorem ducas, quoniam redemptor tu.* videns ergo Angelus, Mariam respicere vmbra[m] viri, à quo es- set maritali affectu cognoscenda; dixerat enim: *quia virum non cognosco* occurrit ei, affirmans, non à viri, sed à Spiritu sancti vmbra cooperientia fore, cuius coope- ratrice virtute Dominu[m] conceptura, & paritura erat; atque adeo salua, & incolumi semper permanente eius integerrima vir- ginitate, qua responsione pacatu[m] reddidit Marianum animum, omnem ab eo expellen- turbarionem. Atque huc facit locus ille Canticoꝝ 7. nam vbi nostra vulgata legit: *lethulus noster floridus; Septuaginta Interpretes verterunt: lethulus noster Vmbrosus: quibus verbis, floridus, & vmbrosus: non obscure significatur, in le- thulo veri virginalis Christum Domi- nu[m] concipiendu[m] fore Spiritus sancti virtute, ab omni libidinis calore, velut vmbra Ma- riã praeferuante, ac salua eius integritate manente; instat plantae flore germinantis. Huc etiã faciunt verba illa difficilia Haba- cuc; *Deus ab austro veniet, & sanctus de mō- te Pharan: qui enim fieri potest, vt eadem persona veniat ab austro, loco splendidis- simo, & simul etiam veniat de mōte vmbroso, cuiusmodi est Pharan: loquitur hic Propheta de Christo qui secundum natu- ram**

Euthym. in  
Commen hu  
ius loci.  
Cornel. Lanf.

Chrysost. ho.  
1. op. imperf.

D. Damasc.  
lib. 3.

Angeli. doct.  
3. p. q. 32. ar.  
3. ad 1.

1. Cor. 1.

Cornel. Lanf.

Ratib. 3.

Paraph. Cal.

Lan. 2.

Cant. 7.

LXX. Item.

Habuc. 1.

eam diuinam ab austro venit, hoc est, à Patre luminum, apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio: instar austru qui propitius, Meridies vocatur, qui, *merus dies* interpretatur; quia omni prorsus obscuritate caret: secundum vero naturam humanam originem ducit ex Matia, monte vmbroso; monte quidem, propter celsitudinem sanctitatis, & matris Dei sublimem dignitatem; vmbroso vero, quia Spiritus sanctus virilem operam supplens, illam instar mariti, obumbravit, & ad Christi conceptionem salua eius virginitate, omnipotenti sua virtute illam fecundauit.

Nonam iam accipe expositionem; cum zelus virginitatis perpetuo seruandę sollicitam, & pauidam redderet Virginitatem, conceptum, & partum audientem: *Ece concipies, & paries*, certę Angelus, vt illam, certam, ac securam omninõ faceret, absq; vilo integritatis suę detrimento concepturam fore, respondit: *Virtus Altissimi obumbrabit tibi*: quasi diceret id, quod Hispano idiomate eleganter dicitur: *confiad Sennora, que quien a buen arbol, se arrima, buena sombra le cobiza*. vnde cum Spiritus sanctus, arbor sit omnium optima, ex qua omnes bonorum operum fructus prodierunt, certissima esto, vmbra huius celestis arboris haud nociuam esse instar humanę, quę dum sponsam adūbrat, virginitatem fugat; hæc enim mirabilis diuini spiritus vmbra virginitatem tuam non labefactabit, sed conseruabit; experimento certę id didicit B. Virgo, verissimum esse, cum dixit: *sub vmbra illius, quem desiderabat anima mea, sedi, & fructus eius dulcis gutturi meo*.

Decima expositio potest fundari in eo, quod vmbra est imago rei, cuius est vmbra: vnde vbi nostra vulgata legit: *Faciamus hominem ad imaginem nostram*: alia versio habet: *Faciamus hominem ad vmbra nostram*: ecce homo vocatur, vmbra Dei; quia creatus est ad imaginem eius: accidit autem, vt vmbra hæc, peccati litura deturparetur, & deformaretur, ad eius ta-

men restaurationem, & reparationem, placuit diuinę omnipotentię aliam pulchriorem, & stabiliorem vmbra facere, humanitatem scilicet Christi Domini, quę instar perfectissimę imaginis Deum ipsum, ac varias eius perfectiones ad vnum exprimeret, prout reuera expressit, pro inimicis etenim orare, immensam Dei bonitatem; pro peccatis satisfaciendis sanguinem effundere, diuinam iustitiam; per multa peccata liberaliter condonare, eximiam Dei misericordiam; tenebrarum Principem deuincere, mirabilem fortitudinem; abdita celestium rerum arcana pandere, summam Dei sapientiam; Inferni seras reserare, spolia eius detrahere, propria virtute resurgere, & in cælum scandere; diuinam omnipotentiam, non secus, ac vmbra corporis figuram refert, adamussim exprimebant: Angelus igitur volens certiorum facere B. Virginitem, primam illam vmbra, per hanc secundam in eius vtero formadam, & per vmbra horologii Achaz decem lineis retrocedentem, reparandam fore, idque absque vlla suę integritatis iactura, idcirco dixit: *virtus Altissimi obumbrabit tibi*: innuens in hoc, quod sicut materialis vmbra, nullum scissurę detrimentum subiecto, cui inest, infert, sed potius instar vmbra lauri ei salutifera esse solet, sic sacra humanitas Christi, vmbra diuini radij in opaco virginei vteri corpore formanda, nihil detrimenti Marianę integritati illatura esset. Vltimam tandem expositionem addo, propositis verbis factis congruam, habetque fundamentum in verbis Theophylacti super cap. 5. Lucę. vbi ait: *Sicut auis obumbrat pullos, ita, & diuina virtus totam Virginitatem apprehendit*. Obumbrare quidem, certum protectionis genus denotat, per simile valde ei, quod auis suis pullis impendit bifariam autem auis pullos suos protegere noscitur: primo modo, cum intra vitellum sunt, & tunc non aliter protegit, quàm sub vmbaculo alarum, natiuo suo calore illos conseruens, vt virtute eius in lucem pro-

N n n deant:

Isaie 38.

Lucę 1.

Theophyl. in 1. cap. Lucę.

deat: secundo modò, quando iam foras productos nutrit, ac debitum cibum ad eorum incrementum, eis exhibet: vt ergo hæc duo officia sacra Virgo præstare possit erga Christum, Spiritus sanctus, instat auis incubantis in eam, superuenit, virtutem ei conferens, tum, vt virgo manens, fecunda esset, & filium conciperet, tum, vt postquam illum peperisset, eundem vber de coelo pleno posset lactare, & nutrire; vnde Spiritus sanctus instat diuini sponsi virginem obumbravit, fecunditatem ei conferens, & virginitatem conseruans, vt ipsa, tanquam vera mater Verbum diuinum humanæ carnis velamine cooperiens, in vitello vteri sui obumbraret; ac deinde temporaliter natum, & in lucem editum celestis lactis sui necitare, ac dulcissima ambrosia reficeret, aleret, atque nutreret. Duo tamen ad proposita verba hucusque exposita melius intelligenda, explicare oportet, primum est, quare opus hoc Conceptionis Christi in vtero Virgineo, ascribatur Spiritui sancto? Spiritus sanctus superuenit in te: vnde & Concilium Nicænum ait: *Christum, conceptum de Spiritu sancto*. cum tamen Augustin. dicat, indiuisa esse opera Trinitatis ad extra? Respondeo, certum esse, totam Trinitatem conceptionem Christi operatam esse, secundum tamen singularem aliquem modum singulis personis tribuitur, Patri, vt mittenti filium, vt temporaliter conciperetur; Filio, vt assumenti naturam humanam; Spiritui sancto, vt formanti in consortio Virginis corpus Christi expurissimo eius sanguine. Quare autem Spiritui sancto tribuatur magis huiusmodi formatio, quam Patri, aut Filio; D. August. in Enchir. hanc reddit rationem: *Iste modus, quo est natus Christus de Spiritu sancto, insinuat nobis gratiam Dei, qua hominibus precedentibus meritis, in ipso primo exordio nature sue, quo esse cepit, verbo Dei copularetur, in tantam personæ unitatem, vt idem ipse esset filius Dei, qui filius hominis; & filius hominis, qui filius Dei.* hæc tamen Di-

Concil. Nicænum.  
D. Aug. 1. de Trinit.

D. August.  
in Enchir. c.  
40. tom. 3.

uus Augustinus. D. autem Thomas præ formationem, & conceptionem Christi propterea speciali ratione Spiritui sancto tribui, quia ille est amor Patris, & Filij, Deum autem assumere carnem humanam, ortum habuit ex summo Dei amore, iuxta illud D. Ioannis: *Sic Deus dilexit mundum, vt filium suum unigenitum daret.* Tertiam nos congruentiæ ratione addimus, quia cum Spiritus sanctus non habeat aliquam productionem actiuam æternam, & ad intra (vt Scholastici Theologi loquuntur) in qua suam manifestaret potentiam, ideo conuenienter, vt illa magis mundo innotescat, ei tribuuntur opera omnia ad extra tam in ordine naturali, quam supernaturali: vnde sicut in creatione mundi, ait Moyses, quod Spiritus Domini ferebatur super aquas: ita in reparatione eiusdem, idem Spiritus ferebatur super Virginem; Angelo dicente: *Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi.*

Verum restat dubiolium aliud explicandum, quod ex hac doctrina oriri videtur: nam si speciali ratione Spiritui sancto tribuitur, quod formauerit corpus Christi, etiam deberet ei attribui, & ascribi esse patrem illius; maximè quia Spiritus sanctus suppleuit in generatione Christi virilem operam, atque adeo substitutus fuit loco Patris: vnde sicut B. Virgo dicitur mater Christi, quia subministravit materiam purissimi sanguinis sui ad formandum corpus illius, ita Spiritus sanctus, quia tanquam actiuum principium, effectiue produxit illud corpus, erit pater illius, & genitor. Respondeo ex vniuersi sententia omnium Theologorum, neque Spiritum sanctum, neque totam Trinitatem, licet alioquin actiue concurrerit ad temporalem Christi generationem, patrem eius dici posse; quia pater per generationem communicat aliquid filio, de sua propria substantia, ratione cuius euadit filius similis in natura suo Patri; Spiritus sanctus autem, nec tota Trinitas nihil de sua substantia per generationem corporis Christi

Christi ei contulerunt, nec ipse ex vi illius  
prodiit similis Spiritui sancto, aut toti  
Trinitati, & ideo neutri conuenire potest  
esse patrem Christi, docuit hanc doctri-  
nam Angelicus Doctor 3. p. q. 32. art. 2. in  
hæc verba: *Dicendum, quod Christus conce-  
ptus est de Maria Virgine materiam ministrā-  
te in similitudine speciei, & ideo dicitur filius  
eius. Christus autem secundum quod homo con-  
ceptus est de Spiritu S. sicut de actiuo prin-  
cipio, non tamen secundum similitudinem spe-  
ciei, sicut homo nascitur de patre suo, & ideo  
Christus non dicitur filius Spiritus sancti: idq;  
satis explicauit Angelus, cum prolatis il-  
lis verbis: Spiritus sanctus superueniet in te,  
& virtus Altissimi obumbrabit tibi: conti-  
nuo subiunxit: ideoque, & quod nasceretur ex  
te sanctum, vocabitur filius Dei: non dixit:  
filius Spiritus sancti, nec filius Trinitatis,  
sed Dei: scilicet Patris: Cui cum Filio, &  
Spiritu sancto sit honor, & gloria in sæ-  
cula sæculorum, Amen.*

## HOMILIA XIII.

*Ingenti animi conceptionum copia,  
multiplicique sacra Scriptura eru-  
ditione elucidantur verba illa: Ec-  
ce ancilla Domini, sicut mihi secun-  
dum verbum tuum, ubi de obedi-  
entia, humilitate, & fortitudine Vir-  
ginis per multa traduntur.*



VM satis exploratum,  
ac manifestū sit, po-  
tuisse Spiritum san-  
ctum Christi conce-  
ptionem in virgineo  
Mariæ vtero perfecere,  
absque Mariano  
assensu, nō potest mysterio vacare, quod  
non aliter eam perfecere, quàm Virginis  
interueniente consensu. Sanctus Augu-  
stinus serm. de Natiuit. Domin. necnon  
D. Thomas 3. p. q. 30. aiunt, quod, quia  
in omni matrimonio requiritur non so-

lum consensus viri, sed & sceminae, ideo  
in celebratione matrimonij Verbi diuini  
cum humanitate, & Christi cum Eccle-  
sia, quorum meminit sponsa dicens: *In Cant. 3.*

*die desponsationis illius, & in die letitiæ cor-  
dis eius: oportebat, vt non solum ex parte  
Verbi diuini, sed & naturæ humanæ, cu-  
ius vicem gerebat Virgo, consensus ad-  
flet. Id etiam eleganter, vt assolet D. Chry-  
sologus his verbis dixit: Ad Virginem  
Deus aligerum portitorem mittit; nam dat  
arham, dotem suscipit, qui fert gratiam, fidem  
refert, & tradit, munere virtutis, qui mox  
virginis consensus resoluit sponsonem. Sed  
præter hanc rationem, tres ad idem præ-  
cipuæ occurrunt; prima, quia sicut Deus  
per gratiam suam, tametsi efficacissimā,  
nullam personam ratione vtentem ad  
amicitiam suam sine consensu illius per-  
trahit, ita cum per hoc mysterium B.  
Virgo ad singularissimam cum Spiritu  
sancto amicitiam, & coniunctionem in-  
eundam eleuaretur, vt potè, quæ speciali  
ratione futura erat eius sponsa, & con-  
sors ad Christi generationem efficien-  
dam, certè ad suauem Dei prouidentiam  
pertinebat, vt liberum Mariæ expectaret  
consensum: vnde Rupert. lib. 1. in Can-  
tica, & eruditissimus Gulielmus, interpre-  
tantes verba illa: *Osculetur me osculo oris  
sui: aiunt, per illa significasse beatā Vir-  
ginem consensum, quem adhibuit ad  
Verbi Incarnationē in proprio vtero per-  
ficiendam: verba Gulielmi hæc sunt: In-  
carnandus Dei Filius præmisit ad eam vnum  
ex familiaribus suis, vt consensum, & coopera-  
tionē eius flaguaret; quippè nolebat omnipotēs  
sue Incarnationis miraculum operari in ipsa,  
non cooperante ipsa; nec carnem volebat assu-  
mere ex ipsa, nō dante ipsa; nō sic olim, non sic,  
quando immisit soporem in Adam, vt de cor-  
pore nesciētis tolleretur, vnde illi mulierem for-  
maret. hæc ille. Secunda ratio, quia, cum  
Incarnationis arcanū fuerit Deo omniū  
opus gratissimum, oportebat, vt coopera-  
tio Virginis ad Christi cōceptionem esset  
spontanea, & libera, vt sic Deo gratior ex-  
isteret: *Hilarem enim datorem diligit Deus,***

*D. Chrysol.  
serm. 140.*

*Rupertus.*